

Metodološki pristupi proučavanju ponašanja birača

Metodološki pristupi

- Izbor uslovljen okolnostima i istraživačkim pitanjem
 - Statistički podaci o rezultatima izbora
 - Metoda anketiranja

Statistički podaci o rezultatima izbora:

- Proučavanje činjenica agregata
- Primjer: u okrugu X, 60% birača je glasalo za partiju A, 30% za partiju B, 10% nije glasalo.
- Zaključak – postoji odnos povezanosti između neke karakteristike okruga X i glasanja za partiju A
- *Ekološki pristup*

Statistički podaci o rezultatima izbora:

- “Nemoguće je, i nepoželjno, ustanoviti kako svaki pojedinac glasa, ali je moguće utvrditi kako glasači u svakoj izbornoj jedinici glasaju kao tijelo, a budući da građani u tim malim izbornim jedinicama imaju mnogo zajedničkih karakteristika, moguće je sa sigurnošću generalizirati odnos između određenog načina glasanja i izvjesne vrste ljudi.” (Sahnon Olds, 1948)
- Problem kauzaliteta

Statistički podaci o rezultatima izbora - prednosti

- Lako je prikupiti i analizirati rezultate izbora
- “težina” dobijenih podataka
- Komparabilnost podataka
- Mogućnost provjere hipoteza
- Istorijska analiza
- Vidjeti primjer!

Primjer

Bar	Primljeno zahijeva putem pisma	Omogućeno biračima da glasaju putem pisma	Nije omogućeno biračima da glasaju putem pisma	Primljeno	Nepotrijebjeno	Upotrijebjeno	Kontrolnih kupona	Odrezak potvrda	Važeci	Nevažeci	Upisano	Upisano provjera	Glasali na biračkom mjestu	Glasali van biračkog mjesta	Ukupno glasalo	1. Marko Mlačić	2. Mladen Bojanić	3. Hazbija Kalač	4. Vasilje Miličković	5. Dobrilo Dedeić	6. Draginja Vukсанović	7. Milo Đukanović
1. DOM KULTURE "VLADIMIR POPOVIĆ ŠPANAC" - BAR	11	11	0	604	226	378	378	378	372	6	604	604	367	11	378	15	116	0	0	3	71	167
2. GIMNAZIJA "NIKO ROLOVIĆ" - BAR	8	8	0	735	305	430	430	430	424	6	735	735	422	8	430	32	152	0	1	0	54	185
3. GIMNAZIJA "NIKO ROLOVIĆ" - BAR	5	5	0	770	333	437	437	437	432	5	770	770	432	5	437	25	152	1	0	2	52	200
4. OŠ "BLAŽO JOKOV ORLANDIĆ" - BAR	4	4	0	845	317	528	528	528	518	10	845	845	524	4	528	33	199	0	2	1	83	200
5. OSNOVNA ŠKOLA "JUGOSLAVIJA" - BAR	3	3	0	923	323	600	600	600	594	6	923	923	597	3	600	22	220	0	10	2	89	251
6. MJESNA ZAJEDNICA BAR II-POLJE NA TABJI	4	4	0	856	384	472	472	472	468	4	856	856	468	4	472	12	107	7	3	5	54	280
7. DJEČIJI VRTIĆ NA TABJI	3	3	0	746	344	402	402	402	393	9	746	746	399	3	402	9	104	8	0	2	46	224
8. PREDUZEĆE RUMIJATRANS	9	9	0	536	183	353	353	353	345	8	536	536	344	9	353	8	115	3	3	2	32	182
9. OSNOVNA ŠKOLA "MEKSIKO" - BAR	2	2	0	982	419	563	563	563	557	6	982	982	561	2	563	22	171	2	2	3	82	275
10. OSNOVNA ŠKOLA "MEKSIKO" - BAR	2	1	1	894	393	501	501	501	494	7	894	894	500	1	501	21	177	4	1	1	59	231
11. MJESNA ZAJEDNICA "BAR V-SUTORMAN"	19	19	0	982	412	570	570	570	566	4	982	982	551	19	570	9	88	2	2	0	113	352
12. OSNOVNA ŠKOLA "ANTO ĐEDOVIĆ" - BAR	4	4	0	954	397	557	557	558	547	10	954	954	553	4	557	26	186	2	4	2	74	253
13. OSNOVNA ŠKOLA "ANTO ĐEDOVIĆ" - BAR	13	13	0	780	333	447	447	447	441	6	780	780	434	13	447	19	129	3	7	2	48	233
14. OSNOVNA ŠKOLA "KEKEC" - SUTOMORE	8	8	0	901	389	512	512	512	504	8	901	901	504	8	512	12	148	0	1	7	79	257
15. PRIBOJSKO ODMARALIŠTE - SUTOMORE	5	5	0	614	262	352	352	352	345	7	614	614	347	5	352	12	153	1	0	3	39	137
16. OSNOVNA ŠKOLA "MIŠIĆI"	0	0	0	308	130	178	178	178	173	5	308	308	178	0	178	4	48	0	3	0	17	101
17. MJESNA ZAJEDNICA "STARI BAR"	3	3	0	838	421	417	417	414	413	4	838	838	414	3	417	7	50	6	1	1	50	298
18. OSNOVNA ŠKOLA "SRBIJA"	5	5	0	359	171	188	188	188	182	6	359	359	183	5	188	2	21	0	0	1	21	137
19. PRIMORKA	9	9	0	368	135	233	233	233	230	3	368	368	224	9	233	3	20	0	2	1	42	162
20. OMLADINSKI DOM MIROVICA	5	5	0	522	191	331	331	331	327	4	522	522	326	5	331	4	49	2	1	1	68	202
21. OSNOVNA ŠKOLA ZALJEVO	13	11	2	824	342	482	482	482	468	14	824	824	471	11	482	1	26	0	0	2	97	342
22. OSNOVNA ŠKOLA DOBRA VODA	5	5	0	566	291	275	275	275	272	3	566	566	270	5	275	1	20	1	0	0	69	181
23. OSNOVNA ŠKOLA PEČURICE	4	4	0	500	254	246	246	246	245	1	500	500	242	4	246	0	15	1	0	0	34	195
24. OSNOVNA ŠKOLA DABEZIĆI	16	16	0	351	142	209	209	209	209	0	351	351	193	16	209	2	0	0	0	0	26	181
25. OSNOVNA ŠKOLA KUNJE	10	10	0	407	179	228	228	228	225	3	407	407	218	10	228	2	10	2	0	0	23	188

Anketno istraživanje

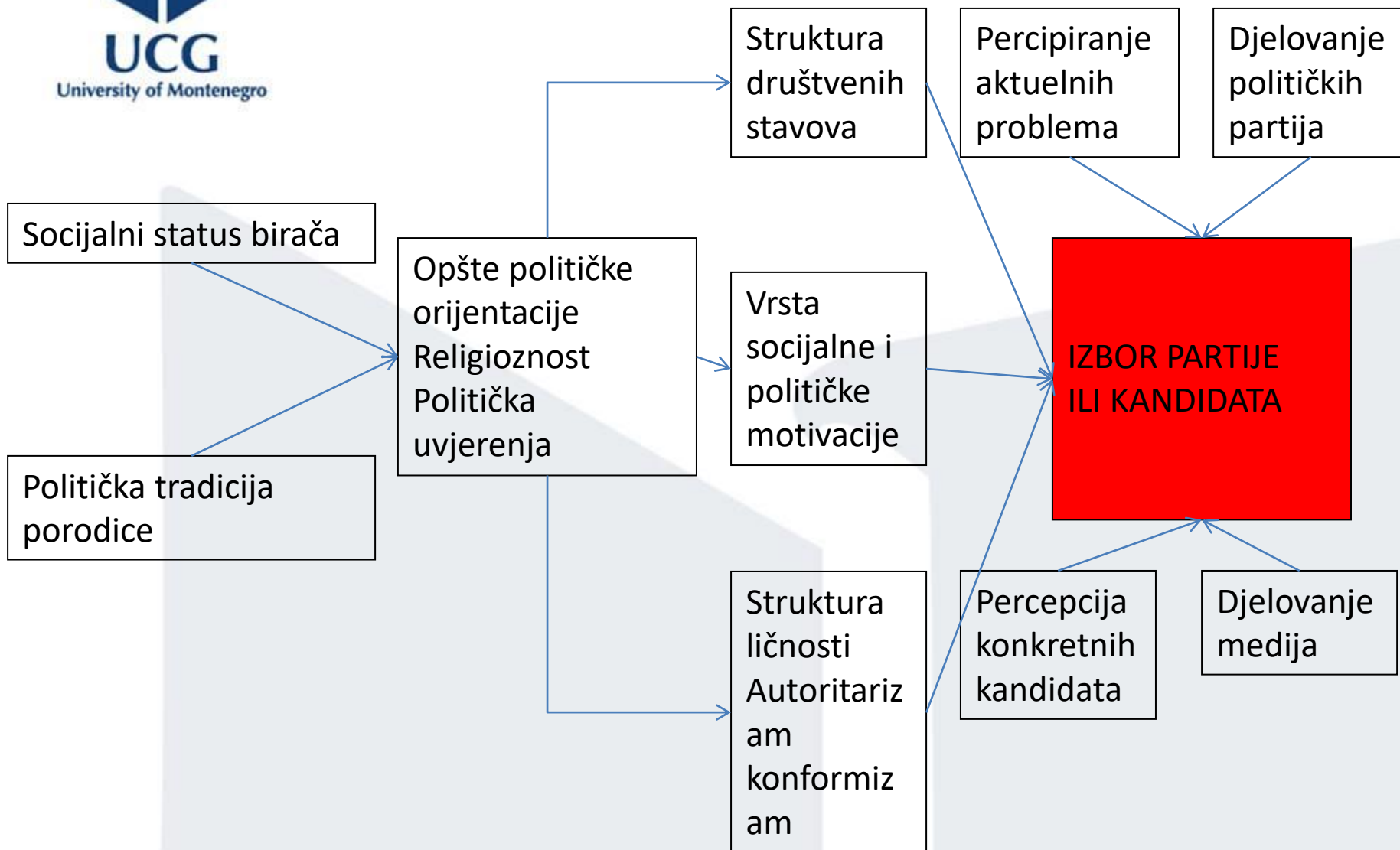
- “sprovođenje velikog broja anketnih istraživanja u posljednje vrijeme nas je o izborima naučilo više nego cijela ranija istorija”
McClosky, 1967
- Prednosti ankete:
 - Sprovodi se PRIJE izbora
 - Mogućnost dodatnih analiza
 - Podaci na individualnom nivou

Panel istraživanje

- Dobro za praćenje procesa (Rice)
- Loše zbog osipanja uzorka i predeterminacije odgovora

Osnovne “varijable” istraživanja

- Izborni i partijski sistem
- Proximal i distal varijable
- Dugotrajne dispozicije (interesi, vrijednosti, stranačka identifikacija)
- Kratkoročni faktori (aktuelni problemi, djelovanje partija, mediji)

Primjer političkog istraživanja

A7. Sada ćemo razgovarati o pojedinim strankama i koalicijama. Molim Vas da mi najprije kažete kakav imate osjećaj prema svakoj od stranaka koju ću Vam pročitati? Možete koristiti ocjene s ove kartice. POKAŽI KARTICU A7 i PROČITAJ. Je li Vaš osjećaj o ... (PROČITAJ IME STRANKE) vrlo pozitivan, donekle pozitivan, donekle negativan, ili vrlo negativan? ROTIRAJ

Partija	1 - Vrlo pozitivan	2 - Donekle pozitivan	3 - Donekle negativan	4 - Vrlo negativan	Neutralno / nemam utiske → NE ČITAJ
1 Bošnjačka stanka – BS	1	2	3	4	8
2 DEMOKRATE	1	2	3	4	8
3 Demokratska partija Socijalista –DPS	1	2	3	4	8
4 Demokratski front – DF	1	2	3	4	8
5 DEMOS	1	2	3	4	8
6 Socijaldemokrate CG – SD CG	1	2	3	4	8
7 Socijaldemokratska partija CG - SDP CG	1	2	3	4	8
8 Socijalistička narodna partija CG – SNP CG	1	2	3	4	8
9 Ujedinjena reformska akcija – URA	1	2	3	4	8
10 Pozitivna Crna Gora	1	2	3	4	8
11 Liberalna partija CG – LP	1	2	3	4	8
12 Hrvatska građanska inicijativa – HGI	1	2	3	4	8
13 Forca	1	2	3	4	8
14 Albanska alternativa	1	2	3	4	8

B1. Sada ću Vam pročitati imena nekih ljudi koji se pojavljuju u medijima. Recite mi molim Vas za svaku osobu jeste li čuli za nju, a ako jeste, je li Vaš utisak o toj osobi vrlo nepovoljan, donekle nepovoljan, donekle povoljan ili vrlo povoljan.

Političar	1 – Vrlo nepovoljan	2 – Donekle nepovoljan	3 – Donekle povoljan	4 – Vrlo povoljan	5 –Nikad čuo/čula	8 - Ne znam/ Nemam mišljenje → NE CITAJ
1 Aleksa Bečić - DEMOKRATE	1	2	3	4	5	8
2 Andrija Mandić - DF	1	2	3	4	5	8
3 Filip Vujanović- DPS	1	2	3	4	5	8
4 Ivan Brajović - SD	1	2	3	4	5	8
5 Milo Đukanović – DPS	1	2	3	4	5	8
6 Miodrag Lekić - DEMOS	1	2	3	4	5	8
7 Rafet Husović - BS	1	2	3	4	5	8
8 Ranko Krivokapić – SDP CG	1	2	3	4	5	8
9 Srđan Milić - SNP	1	2	3	4	5	8
10 Žarko Rakčević - URA	1	2	3	4	5	8
11 Andrija Popović - Liberalna partija CG – LP	1	2	3	4	5	8
12 Ljerka Dragičević - Hrvatska građanska inicijativa – HGI	1	2	3	4	5	8
13 Nazif Cungu - Forca	1	2	3	4	5	8
14 Nik Đeljošaj - Albanska alternativa	1	2	3	4	5	8

- B2a. Što najviše cijenite kod Mila Đukanovića?

- _____

- B2b. A što najviše zamjerate Milu Đukanoviću?

- _____

- B3a. Što najviše cijenite kod Ranka Krivokapića?

- _____

- B3b. A što najviše zamjerate Ranku Krivokapiću?

- _____

- B4a. Što najviše cijenite kod Andrije Mandića?

- _____

- B4b. A što najviše zamjerate Andriji Mandiću?

- _____

C2. Šta od stvari navedenih na ovoj kartici bi izdvojili kao tri najveća problema danas u Crnoj Gori?

		PRVI ODGOVOR	Ostali odgovori	C2 - Potaknuto
1	Siromaštvo	1	1	1
2	Nezaposlenost/nema radnih mjesta/radna mjesta	2	2	2
3	Loša ekonomska situacija/kriza	3	3	3
4	Korupcija na najvišoj nivou vlasti	4	4	4
5	Korupcija u zdravstvu, birokratiji itd.	5	5	5
6	Kriminal/Organizovan kriminal	6	6	6
7	Vladavina prava i nezavisnost sudstva	7	7	7
8	Neravnomjeran regionalni razvoj zemlje	8	8	8
9	Kvalitet zdravstvene zaštite	9	9	9
10	Kvalitet obrazovanja	10	10	10
11	Loša infrastruktura (ceste, vodovodi, kanalizacija itd.)	11	11	11
12	Bezbijednost građana	12	12	12
13	Međunacionalna pitanja	13	13	13
14	Političke tenzije i sukobi	14	14	14
15	Jedna familija kontroliše sve	15	15	15
16	Apsolutna kontrola medija od strane Đukanovića	16	16	16
	Drugo. Šta?	15	15	-
	Drugo. Šta?	16	16	-
	Drugo. Šta?	17	17	-
	Ne zna/Bez odgovora	98	-	98

Sada ću Vam pročitati neke izjave o različitim političkim pitanjima u Crnoj Gori. Vas molim da mi za svaku od tih izjava kažete u kojoj mjeri se Vi lično slažete ili ne slažete s tom izjavom.

		1 – Uopšte se ne slažem	2 – Uglavn om se ne slažem	3 – Uglavn om se slažem	4 – U potpun osti se slažem	8 - Ne znam/ Nemam mišljenje → NE ČITAJ
1	Podjele u crnogorskom društvu treba što prije prevladati, a ne ih produbljivati	1	2	3	4	8
2	Nema napretka Crne Gore dok se ne prevladaju duboke političke podjele	1	2	3	4	8
3	Crna Gora je stekla nezavisnost, ali građani i privrednici nisu stekli slobodu	1	2	3	4	8
4	Đukanović i DPS kontrolišu sve aspekte društva i privrede	1	2	3	4	8
5	Nema stvarne slobode i napretka dok Đukanović kontrolišu sve aspekte društva	1	2	3	4	8
6	Boljitak može započeti tek sa smjenom Đukanovića i DPS-a s vlasti	1	2	3	4	8
7	Potrebno je da u Crnoj Gori napokon dođe do smjene vlasti nakon 25 godina	1	2	3	4	8
8	Preduslov za napredak i promjene jeste da dođe prvi puta do promjene vlasti u Crnoj Gori	1	2	3	4	8
9	Koalicija sa Đukanovićem i DPS-om je bilo opravdano do stjecanja nezavisnosti i pozivnice za NATO, ali više nije prihvatljivo	1	2	3	4	8
10	Nakon što je izborna nezavisnost, cilj je uspostaviti uređenu pravnu državu	1	2	3	4	8

Demografija

- **D2. Pol/Rod :**
- 1 - Muški
- 2 - Ženski

- **D3. Koliko imate godina? _____**

- **D4. Koju školsku spremu imate?**
- 1 - Osnovnu školu ili manje
- 2 - Srednju stručnu spremu/ 3. stepen
- 3 - Četvorogodišnju srednju školu
- 4 - Višu školu
- 5 - Visoku školu
- 6 - Magisterij, doktorat

- **D5. Koji je Vaš trenutni radni status?**
- 1 - Zaposlen na neodređeno
- 2 – Zaposlen na određeno
- 3 – Samozaposlen (obrt, vlastito preduzeće)
- 4 – Poljoprivrednik, pomažući član na poljoprivrednom imanju -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 5 – Službeno nezaposlen -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 6 – Domaćica -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 7 – Penzioner -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 8 – Đak, Student -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE
- 9 – Nešto drugo. Što? _____ -> PRESKOČI NAREDNO PITANJE

Demografija 2

- **D6. Koje je vaše zanimanje?**

- 1 - NKV radnik
- 2 - KV radnik
- 3 - Službenik (srednja stručna sprema)
- 4 - Službenik (viša, visoka stručna sprema)
- 5 - Menedžer/Rukovodilac
- 6 - Stručnjak, profesionalac, intelektualac
- 7 - Drugo _____

- **D7. Koliki su, okvirno, ukupni prihodi Vašeg domaćinstva na mjesečnom nivou?**

- 1. Nemamo nikakvih prihoda
- 2. Manje od 50 EUR
- 3. Od 51 – 100 EUR
- 4. Od 101 - 150 EUR
- 5. Od 151 - 200 EUR
- 6. Od 201 – 250 EUR
- 7. Od 251 – 300 EUR
- 8. Od 301 – 350 EUR
- 9. Od 351 – 400 EUR
- 10. Od 401 – 500 EUR
- 11. Od 501 - 600 EUR
- 12. Od 601 – 700 EUR
- 13. Od 701 – 800 EUR
- 14. Od 801 - 1000 EUR
- 15. Od 1001 – 1500 EUR
- 16. Preko 1500 EUR

University of Montenegro

Demografija 3

- D8. Koje ste nacionalnosti?
 - 1. Crnogorac
 - 2. Srbin
 - 3. Bošnjak
 - 4. Musliman
 - 4. Albanac
 - 5. Hrvat
 - 6. Ostali
- D9. Grad u kome živite? _____
- D10. Živate li u:
 - Gradu
 - Prigradskom naselju
 - selu

-Montenegrin-

NATIONAL ELECTION STUDY

VALUE

Završeno je prikupljanje podataka u okviru MNES 2016. godine. Podaci iz nacionalnog dijela upitnika su dostupni za download, dok će CSES modul podataka biti dostupan nakon objavljenja od strane ovog programa, što se očekuje do proljeća 2017. godine. Podaci se u odnosu na osnovnu demografiju i bez korišćenja programa za statističku obradu mogu analizirati online i preko MNES sajta u dijelu [online analize](#).

Montenegrin national election study

- mnes.defacto.me